

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

**Stretnutie vedenia Národnej banky Slovenska
s predstaviteľmi poskytovateľov platobných služieb
a nebankových poskytovateľov úverov v Slovenskej republike**

Bratislava, 19. októbra 2017

Obsah

- 1. Trendy a riziká v slovenskom finančnom sektore**
- 2. Aktuálne zmeny v oblasti regulácie inštitúcií platobných služieb a nebankových poskytovateľov úverov**

1.

TRENDY A RIZIKA V SLOVENSKOM FINANČNOM SEKTORE

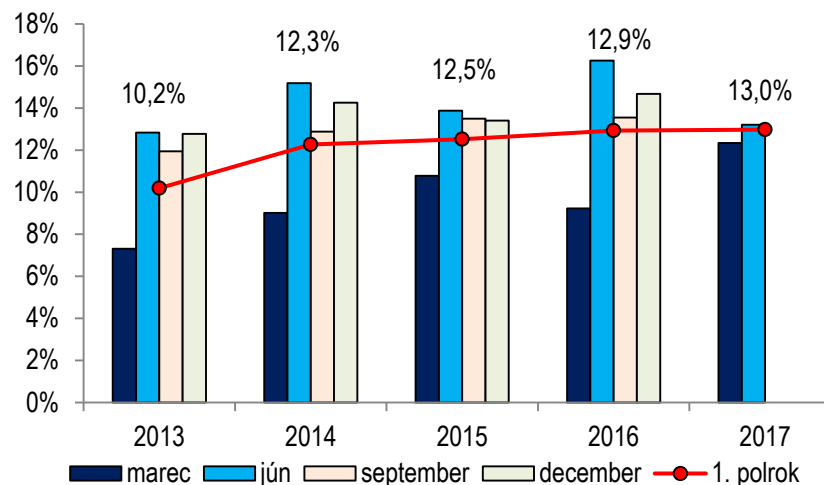
- Vývoj úverov na bývanie
- Vývoj spotrebiteľských úverov
- Refinancovanie úverov
- Kreditná kvalita
- Zadlženosť domácností

Úvery na bývanie

- **Úvery na bývanie boli ovplyvnené očakávaniami dopadu opatrenia NBS**
- Prvý štvrťrok je tradične najslabším obdobím poskytovania úverov na bývanie, naopak druhý štvrťrok tradične najsilnejším
 - V roku 2017 sa objem poskytnutých úverov v oboch štvrťrokoch takmer vyrovnal
 - Celkový prírastok úverov za prvý polrok 2017 bol v súlade s tempom rastu posledných rokov
- Úrokové sadzby spolu s RPMN dosiahli nové historické minimá
- Koncentrácia trhu sa zvýšila

Anualizovaný štvrťročný a polročný rast úverov na bývanie

Zdroj: NBS.

Bankové spotrebiteľské úvery

- **Spotrebiteľské úvery v bankách naďalej rastú**
 - Medziročný prírastok objemu predstavuje konštantne asi 550 mil. €, čo sa prejavuje miernym spomaľovaním relatívneho tempa rastu úverov
 - Úrokové sadzby medziročne poklesli až o 2 p. b. na 8,7 % (jún 2017)
 - Podiel spotrebiteľských úverov so splatnosťou 8 rokov presahoval dve tretiny produkcie

Nebankové spotrebiteľské úvery

- **Objem nebankových spotrebiteľských úverov sa výrazne nemenil**
 - Portfólio nebankových úverov predstavovalo asi 1,3 mld. €
 - Podiel nebankového sektora na celkovom spotrebnom financovaní predstavuje 22 %
 - Poskytovanie spotrebiteľských úverov môže byť čoraz viac dotknuté aktuálnym nastavením úrokového stropu

Refinancovanie úverov na bývanie

- **Mierne zníženie podielu predčasne splatených úverov na bývanie**
 - Motivácia na refinancovanie sa znížila, refinancovaním možno na úroku v priemere ušetriť už len 0,6 p. b.
 - Ide o dôsledok výrazných zmien z roku 2016, keď došlo k obmedzeniu poplatku za prečasné splatenie úveru na bývanie a veľká časť klientov už svoje úvery refinancovala

Refinancovanie spotrebiteľských úverov

- **Intenzívne refinancovanie spotrebiteľských úverov**
 - Za posledný rok (07/2016-06/2017) sa poskytlo viac ako 3 mld. € bankových spotrebiteľských úverov, no objem úverov narástol len o 0,5 mld. €
 - Išlo o dôsledok predčasného splácania úverov (vyše 1,7 mld. €) a bežného splácania (takmer 0,8 mld. €)
 - Približne za 3 roky sa dokáže refinancovať objem celého portfólia spotrebiteľských úverov
 - Kvôli klesajúcim úrokovým sadzbám spotrebiteľa pri refinancovaní ušetrí čoraz väčšiu sumu na úrokoch, k júnu 2017 v priemere až 1,3 p. b.
 - Predčasné splatenie spotrebiteľských úverov môže súvisieť aj s konsolidáciou úverov do jedného úveru na bývanie s výrazne nižšou úrokovou sadzbou a potenciálne dlhšou splatnosťou

Úvery na bývanie

- **Objem zlyhaných úverov na bývanie sa prakticky nemení**
 - Podiel zlyhaných úverov klesol už na 2,0 %
 - Zlyhané úvery nie len nepribúdajú, ale dokonca sa vo väčšej miere opäť presúvajú medzi štandardne splácané (s výnimkou stavebných sporiteľní)

Spotrebiteľské úvery

- **Spotrebiteľské úvery stále viac zlyhávajú**
 - Hoci podiel zlyhaných úverov v posledných mesiacoch mierne klesol na 8,2 % k júnu 2017, pokles je dôsledkom odpisov a odpredajov
 - Miera zlyhania stále rastie
 - Spotrebiteľské úvery zlyhávajú v priaznivom makroekonomickom prostredí, prípadné zhoršenie situácie môže ešte prehliť neshopnosť spotrebiteľov splácať

Prítomné riziko a reakcia NBS

- **Zadlženost' domácností intenzívne rastie cez úvery na bývanie aj spotrebiteľské úvery**
 - Klesajúce úrokové sadzby sprístupňujú úvery čoraz širším skupinám obyvateľstva
 - Stupňuje sa tlak na uvoľnenie úverových štandardov
 - S rastúcou zadlženost'ou rastie cilitivosť na prípadné zhoršenie vývoja alebo rast úrokových sadzieb s negatívnym dopadom na domácnosti, veriteľov aj celú ekonomiku
 - NBS prispieva k zmerňovaniu dopadu cez určenie minimálnych úverových štandardov. Regulácia pozostáva z niekoľkých vzájomne prepojených pilierov, predovšetkým zákonov a opatrení o úveroch na bývanie a spotrebiteľských úveroch
 - Pre úvery na bývanie je už legislatíva účinná, pri spotrebiteľských úveroch je príprava opatrenia NBS v pokročilom štádiu príprav

2.

AKTUÁLNE ZMENY V OBLASTI REGULÁCIE INŠTITÚCIÍ PLATOBNÝCH SLUŽIEB A NEBANKOVÝCH POSKYTOVATEĽOV ÚVEROV

1.1 Spotrebiteľské úvery

1.2 Smernica o platobných službách PSD 2

1.3 Výpočet odplaty

1.4 Vykazovanie

1.5 Usmernenia EBA

a) Návrh opatrenia NBS o posúdení schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver

- Návrh opatrenia bol predložený na medzirezortné pripomienkové konanie (MPK),
- Zástupcovia APSU, ALS vzniesli v rámci MPK dvadsaťšesť pripomienok (10 zásadných od ALS a 13 zásadných pripomienok od APSU),
- 29.9.2017 sa v rámci MPK uskutočnilo spoločné stretnutie zástupcov APSU a ALS a NBS k vzneseným pripomienkam,
- Pripomienky ALS a APSU boli v diskusii a na základe dohody medzi zástupcami vyhodnotené ako akceptované alebo čiastočne akceptované (došlo k dohode pri všetkých pripomienkach).

b) Návrh opatrenia NBS o posúdení schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver – diskutovaná otázka

- **Ustanovenie § 4** - posudzovanie / zohľadňovane vzniku nároku na poberanie starobného dôchodku počas splatnosti spotrebiteľského úveru
 - problematickí sú najmä takí spotrebiteľia, ktorí prestanú pracovať a sú len poberateľmi starobného dôchodku,
 - sú však aj takí poberatelia starobného dôchodku, ktorí kontinuálne pokračujú pracovnom pomere.

Riešenie:

- Na spoločnom stretnutí bolo prijaté kompromisné riešenie, aby boli posudzovaní len tí poberatelia starobného dôchodku, ktorí ukončia pracovný pomer. V spojitosti so spotrebiteľmi, ktorí okrem poberania starobného dôchodku ostanú v pracovnom pomere, bude potrebné preukázať, že ich pracovný pomer trvá.

c) Ukazovateľ zadlženosti (loan to income)

- Navrhlo sa doplnenie ustanovenia o ukazovateli zadlženosti (limit na podiel výšky celkovej zadlženosti spotrebiteľa k príjmu) do návrhu zákona,
- Reaguje sa tým na silný rast zadlženosti domácností, ktorá sa od roku 2010 zdvojnásobila a vyššia miera zadlženosti zároveň zvyšuje citlivosť domácností na možný negatívny vývoj v budúcnosti,
- Legislatívny základ ukazovateľa zadlženosti je uvedený už v návrhu zákona o spotrebiteľských úveroch a v návrhu zákona o úveroch na bývanie, ako súčasť balíčka „kryté dlhopisy“,
- V období od 3.10.2017 do 9.10.2017 bol návrh prerokovaný vo výboroch NR SR,
- Cieľom NBS je sfinalizovať predovšetkým návrh opatrenia o spotrebiteľských úveroch, a až následne pokračovať s prípravou úpravy opatrenia v súvislosti s ukazovateľom zadlženosti,
- Časový harmonogram spojený s úpravou opatrenia je zatiaľ otvorený.

d) Register/registre – overovanie príjmu spotrebiteľa

- Registre spotrebiteľských úverov sú pre NBS dôležité najmä z hľadiska overovania príjmu spotrebiteľa a následného výpočtu ukazovateľa schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver,
- SBA považuje za vhodné, aby existoval len jeden register spotrebiteľských úverov, ktorého prevádzkovateľ by bol licencovaný NBS,
- Aktuálne prebiehajú rokovania na úrovni zástupcov MF SR, NBS, APSU a ALS, na ktorých sa hľadá vhodné riešenie úpravy registrov.

Návrh zákona o platobných službách

- NBS v spolupráci s MF SR vypracovali návrh zákona o platobných službách, čím sa zabezpečila transpozícia smernice č. 2015/2366/EÚ o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010 a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES (PSD 2),
- Účinnosť zákona sa navrhla od 13.1.2018 v súlade s termínom transpozície PSD 2.

Nové platobné služby podľa PSD 2 – pôsobenie tretích strán

- Smernica PSD 2 prináša dve nové platobné služby, a to
 - i) poskytovanie platobných iniciačných služieb,
 - ii) poskytovanie služieb informovania o účte,
- Banky môžu poskytovať tieto platobné služby automaticky, čo vyplýva z ich pozície poskytovateľa platobných služieb,
- Tieto platobné služby môžu poskytovať aj tretie strany, t.j. subjekty, ktoré musia splniť požadované podmienky,
- Poskytovanie týchto platobných služieb je spojené s množstvom rizík, na ktoré NBS poukazuje a hľadá ich riešenie.

Riziká spojené s pôsobením tretích strán

- Riziká spojené s poskytovaním nových platobných služieb sú evidované aj na európskej úrovni (v rámci ECB - Výboru pre platobný styk v eurách bola vytvorená pracovná skupina so zameraním na technické požiadavky spojené s týmito novými platobnými službami.

Riziká spojené s pôsobením tretích strán - pokračovanie

- NBS eviduje právne riziko (legislatívne riziko, regulačno-technické riziko) a bezpečnostné riziko (riziko podvodu, riziko zneužitia citlivých údajov) a pod.

Zmierňovanie rizík spojených s pôsobením tretích strán

- NBS pripravuje analýzu rizík spojených s pôsobením tretích strán,
- V spojitosti s pripravovanou analýzou NBS požiadala SBA o praktické informácie, ako pôsobenie tretích strán vnímajú banky a aké riziká pri pôsobení tretích strán vidia samotné banky,
- Informácie poskytnuté bankami NBS využije pri príprave svojho materiálu,
- NBS spolupracuje v oblasti tretích strán aj s ČNB, ktorá prejavila záujem o spoločné stretnutie s cieľom výmeny praktických skúseností.

Centrálny register EBA o poskytovateľoch platobných služieb

- Podľa PSD 2 je EBA povinná vytvoriť centrálny register poskytovateľov platobných služieb,
- Centrálny register EBA bude funkčný až v druhom polroku 2018, pričom transpozičný zákon bude účinný už od 13.1.2018,
- Tým sa v danom medziobdobí objavuje problém overovania napr. tretích strán,
- SBA oslovila listom NBS s otázkou, kde bude možné získať údaje o poskytovateľoch platobných služieb na priebežnej báze,
- Dohľad NBS aktuálne na webovom sídle NBS spravuje zoznam takýchto subjektov, pričom však tento zoznam nie je v reálnom čase („on line“) aktualizovaný,
- NBS pracuje na riešení otázky a o výsledku písomne informovala SBA (k predmetnej otázke sa uskutoční spoločné stretnutie).

Zmena koncepcie výpočtu odplaty

- SBA oslovila NBS s komplexným návrhom zmeny koncepcie výpočtu odplaty,
- 13.9.2017 na pracovnom stretnutí SBA a NBS k predloženému návrhu zástupcovia NBS zdôraznili, že navrhované zosúladenie výpočtu odplaty a metodiky výpočtu RPMN je z hľadiska NBS prijateľné, je však potrebné ďalej podrobne diskutovať a upraviť detaily návrhu,
- Následne sa uskutočnili ďalšie rokovania NBS so zástupcami MS SR a MF SR a oblasť úpravy odplaty bola uzavretá s tým, že aktuálne nie je priestor na jej riešenie,
- Ďalší postup bude závisieť od praktických dopadov návrhu opatrenia NBS o spotrebiteľských úveroch po jeho prijatí.

Opatrenie o predkladaní výkazov veriteľa poskytujúceho spotrebiteľské úvery („nebankoví veritelia“)

- 21.8.2017 sa uskutočnilo stretnutie zástupcov NBS a ALS SR, na ktorom bol prediskutovaný zámer a obsah návrhu opatrenia,
- Zástupcom ALS SR bol predstavený návrh opatrenia o predkladaní výkazov veriteľa poskytujúceho spotrebiteľské úvery,
- Návrh opatrenia je aktuálne v medzirezortnom pripomienkovom konaní s termínom do 18.10.2017.

Opatrenie o predkladaní výkazov bankou

- 16.10.2017 sa uskutočnilo stretnutie zástupcov NBS a SBA k oblasti vykazovania (hlásenia od bánk),
- Zástupcom SBA bol predstavený návrh opatrenia, ktorým sa zabezpečuje zber údajov od bánk,
- Návrh opatrenia, ktorým sa zabezpečuje zber údajov od bánk, je aktuálne v medzirezortnom pripomienkovom konaní s termínom do 18.10.2017.

Preberanie usmernení EBA

- SBA opakovane oslovila NBS s otázkami, ktoré sa týkajú preberania usmernení a odporúčaní EBA,
- Na základe narastajúceho množstva podnetov sa NBS rozhodla osloviť v tejto veci SBA a usporiadať spoločné stretnutie, na ktorom bude predstavený proces notifikácie usmernení a odporúčaní NBA.

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

Ďakujeme za pozornosť